

PARENTING

Aprecieri pentru această carte

Când ajunsesem într-un punct în care nu mai știam ce să facem în privința unuia dintre copiii noștri, am apelat la soții Stanley pentru un sfat. Înțelepciunea de care au dat dovadă în calitate de părinți ne-a ajutat să căpătăm claritate, să ne concentrăm, să fim hotărâți și să avem curajul de a nu ne da bătuți. După ce a funcționat chiar mai bine decât ne așteptaserăm, le-am spus soților Stanley că trebuie neapărat să scrie o carte despre creșterea copiilor. Indiferent de vârsta copiilor voștri, informațiile, experiența și înțelepciunea soților Stanley vă vor fi de mare folos. O recomand cu tărie!

— CRAIG ȘI AMY GROESCHEL, fondatori ai Life Church
și autori ai cărții *From This Day Forward*

Întotdeauna mi-am dorit să am înțelepciunea celor care și-au crescut cu succes copiii – de când erau mici până la adolescență și până când au devenit niște adulți de succes – și să am șansa de-a le pune toate întrebările pe care le am. Ador faptul că am găsit răspunsurile la întrebările respective în cartea *Parenting*, scrisă de Andy și Sandra. Mi-aș dori să fi avut această carte cu ani în urmă, dar sunt atât de încurajată

de ea acum, când învăț cum să mă raportez la copiii mei care au trecut de douăzeci de ani. Această resursă este plină de înțelepciunea biblică despre creșterea copiilor a doi părinți pe care îi respect în mod deosebit. Mamelor și taților, indiferent de punctul în care vă aflați în călătoria voastră, nu ratați această resursă care ne ajută să reușim ca părinți!

— LYSA TERKEURST, autoare de bestselleruri *New York Times*
și președinte al Proverbs 31 Ministries

Mi-a plăcut extraordinar de mult această carte! De fapt, am subliniat idei pe fiecare pagină. Uneori am avut senzația că era atât de personală, ca și când aș fi citit jurnalul soților Stanley. Relatările sunt atât de reale, principiile sunt uimitoare. Indiferent de vârsta copiilor voștri, aceasta este cartea care merită citită anul acesta.

— DR. JIM BURNS, președinte al HomeWord,
autorul cărților *Doing Life with Your Adult Children*
și *Finding Joy in the Empty Nest*

Cartea *Parenting* însumează înțelepciunea atemporală a unui cuplu de încredere – doi părinți care au reușit să ajungă la capătul celălalt în viață (și chiar fericiți!). Sunt atât de mulțumitoare că Andy și Sandra au revărsat din cupa experiențelor lor, a înțelepciunii, a eșecurilor și a perspectivelor lor, astfel încât multe generații să fie umplute.

— COURTNEY DEFEO, autoarea cărții *In This House, We Will Giggle* și fondatoarea organizației Treasured

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

STANLEY, ANDY, SANDRA

Parenting : Cum să-ți împlinești scopul ca părinte /Andy și Sandra

Stanley. - Oradea : Scriptum, 2024

ISBN 978-606-031-181-2

I. Stanley, Sandra

159.9

37

PARENTING

CUM SĂ-ȚI ÎMPLINEȘTI *SCOPUL* CA PĂRINTE

ANDY & SANDRA
STANLEY

Editura Scriptum®
Oradea

De același autor,
la Editura Scriptum au mai apărut:

Credință irezistibilă
Decizii mai bune, regrete mai puține
Parenting

Originally published in U.S.A. under the title
Parenting

© 2023, by Andy Stanley and Sandra Stanley
Published by arrangement with HarperCollins Christian Publishing, Inc.
All Rights Reserved.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune, sub titlul
Parenting
de Andy și Sandra Stanley

© 2024 Editura Scriptum®
str. Simion Bărnuțiu nr. 2, 410204 Oradea – Bihor
Tel./Fax/Robot: 0259-457.428
E-mail: scriptum@scriptum.ro
Pagina web: WWW.SCRIPTUM.RO

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română.
Prima ediție în limba română.

Cu excepția situațiilor când se specifică altfel, citatele biblice folosite sunt preluate din NTR - Noua Traducere în Limba Română. Celelalte citate provin din traduceri ale Bibliei în limba engleză, după cum urmează: MSG - The Message, NCV - New Century Version, NLT - New Living Translation, NIV - New International Version, TLB - The Living Bible.

*Orice reproducere sau selecție de texte din această carte
este permisă doar cu aprobarea în scris a Editurii Scriptum, Oradea.*

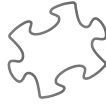
ISBN 978-606-031-181-2

Tiparul executat în U. E.

Cuprins

<i>Mulțumiri</i>	7
<i>Introducere</i>	9
1. Steaua noastră Polară.....	19
2. Cele patru etape ale creșterii copiilor: Primii ani	41
3. Cele patru etape ale creșterii copiilor: Ultimii ani.....	59
4. Nu te închina diavolului.....	81
5. Consecințe pe măsură	95
6. Planifică supraviețuirea	115
7. Cuvintele.....	131
8. Atunci când secundele contează.....	157
9. Căsnicia contează.....	167
10. Formarea spirituală.....	185
11. Despre <i>asta</i> este vorba	209
<i>Anexa A: Sfaturile Sandrei pentru timpul devoțional împreună cu copiii</i>	223
<i>Anexa B: Sfaturi pentru fiecare etapă a creșterii copiilor</i>	229

Mulțumiri

Numele de pe coperta unei cărți nu ar ajunge niciodată acolo fără o echipă de oameni care lucrează din greu în culise, pentru a se asigura că există o carte și o copertă pentru început. Această carte nu face excepție. Mulțumiri profunde către Jessica Duquette, Emily Beach și Holly Duncan. Acest proiect a fost ideea voastră. Mulțumim că ați sădit sămânța, ați adunat și ați organizat conținutul, că ați conceput cuprinsul inițial și ați scris primele schițe. Lui Suzy Gray: atenția ta la detalii și tenacitatea ta în a păstra detaliile în atenția noastră ne-au ajutat să ajungem la linia de sosire. Prietenilor noștri de la Zondervan, vă mulțumim că ați crezut în acest proiect. Îi suntem deosebit de recunoscători lui Kim Tanner. Kim, editările, întrebările și sugestiile tale au făcut acest manuscris mai curat, mai clar, mai limpede. Mulțumim!

Părinților noștri extraordinari: cuvintele sunt prea sărace pentru a vă mulțumi pentru viață, pentru dragoste, pentru încurajări și pentru că ne-ați oferit modelul de părinți pe

PARENTING

care ne-am străduit să-l urmăm. Lui Andrew, Garrett și Allie (împreună cu Ana, Danielle și Clay): Uau! Ce onoare să fim părinții și socrii voștri! Vă mulțumim pentru răbdarea pe care ați avut-o cu noi atunci când am greșit și pentru bunătatea prin care ne-ați arătat ce am făcut cum trebuie. Și bunului nostru Tată ceresc, singurul părinte desăvârșit: suntem atât de recunoscători că suntem copiii Tăi!

Introducere

Scopul schimbă totul

(ANDY)

Când Sandra era în ultimul an de liceu, a trecut printr-o operație dificilă la spate. Aceasta a avut două consecințe. A intrat în operație cu o înălțime de 1,73 m și a ieșit din operație având înălțimea de 1,79 m, ceea ce a pus astfel capăt visurilor ei de a obține un loc în echipa olimpică de gimnastică a Statelor Unite. A doua consecință a fost că, din cauză că i s-a introdus o bucată de metal, chirurgul Sandrei i-a recomandat să opteze pentru o operație cezariană în cazul unei sarcini.

Din perspectiva unei femei însărcinate, cezariana are câteva avantaje, cel mai important fiind acela că mama poate programa nașterea, prin urmare teama că i s-ar putea rupe apa într-un raion de la Walmart, în timp ce soțul se află la un joc de golf într-o zonă retrasă, fără semnal la telefon, scade considerabil. Din perspectiva viitorului tată, cel mai mare avantaj este acela că nu trebuie să urmeze cursuri de instruire pentru a o asista pe mamă la naștere.

PARENTING

Cel puțin eu așa am crezut.

Eram căsătoriți de patru ani când cele două liniuțe roz paralele ne-au schimbat viețile pentru totdeauna. Până atunci aflasem deja că mă căsătorisem cu o adeptă a regulilor. Și ajunsesem să apreciez felul ei de a trăi cum scrie la carte. Însă am fost totuși surprins atunci când Sandra m-a informat că ne înscrisese la un curs de pregătire pentru naștere, care consta în patru ședințe a câte două ore. Spun că am fost „surprins“, însă cuvântul mai potrivit ar fi „dezamăgit“. De ce să petrec patru seri de marți pentru a învăța ceva ce nu voiam să știu și de care oricum nu aveam nevoie? Practic, ea nu avea să nască, ci urma să fie operată.

Nu, nu am spus asta cu voce tare.

Trei săptămâni mai târziu, eu și Sandra stăteam pe o pătură pe podeaua placată cu gresie a unei clase de școală duminicală din biserica noastră, înconjurați de perne, mingi de tenis și aproximativ o duzină de cupluri care așteptau un copil. Am exersat respirația și împingerile. Am memorat cu responsabilitate scenariul pe care-l aveam de rost în calitate de îndrumător și susținător, gândindu-mă tot timpul astfel: „Sunt sigur că anestezistul se va asigura că nimic din toate acestea nu va fi necesar.“

Până la urmă, m-am bucurat că participasem la cursurile despre naștere. S-a dovedit că exercițiile de respirație au fost utile. Pentru mine.

Nu știam asta atunci, însă așa cum tații sunt încurajați să se afle în sala de nașteri în cazul unei nașteri naturale, ei sunt încurajați să fie și în sala de operații, în cazul unei cezariene. Singurul moment în care Dr. Lyons a părut îngrijorat pe

parcursul operației cezariene a Sandrei a fost acela când a crezut că eu voi leșina.

Bun-venit acasă!

Un alt avantaj al cezarienei este acela că, în general, mamele se bucură de o noapte de răsfăț în plus la spital. A fost bine. Însă toate lucrurile bune se sfârșesc. Pentru mine, binele s-a sfârșit atunci când am auzit-o pe asistentă spunând: „Domnule Stanley, dacă aduceți mașina la intrarea principală, îi vom aduce noi jos pe doamna Stanley și pe bebelușul Andrew.“

Și în acel moment am recurs la exercițiile de respirație recent învățate. Ne puneau să plecăm! Dar de ce? În afară de mâncare, totul era perfect aici. Așa că de ce să plecăm acum? Și de ce să mergem acasă? Nimeni de-acasă nu avea experiență în îngrijirea unui nou-născut. Cu siguranță nu ne-ar lăsa să luăm noi singuri acasă un nou-născut!

Dar au făcut-o.

Întotdeauna se întâmplă așa.

În timp ce ne îndepărtam cu mașina, asistenta ne-a salutat cu mâna, cu o privire cunoscătoare care părea să spună: „Habar n-aveți ce urmează!“

Și avea dreptate.

Însă ne-am dat seama până la urmă. Și tu la fel. „Ne-am dat seama“ înseamnă că am înțeles cum se hrănește, se îmbracă, se schimbă și se ține bebelușul astfel încât să râgâie – și, într-un final, cum să-l faci să doarmă toată noaptea. Însă chiar și după toate acele așa-zise succese, întotdeauna ne frământa întrebarea: *facem lucrurile așa cum trebuie?*

Dacă copilul tău are mai mult de cinci ani, nu trebuie să îți spun că frământarea aceea inițială nu dispare niciodată. Din cauza asta citești acum o carte despre creșterea copiilor. Ești *destul* de sigur că faci ce trebuie. Dar atunci când vine vorba de copiii noștri, nu vrem să fim destul de siguri. Vrem să fim cu adevărat siguri. Dacă există un domeniu în viață în care trebuie să ne iasă lucrurile cum trebuie, acesta este.

Așadar, întrebarea rămâne, plutind în fundal. Și apoi, chiar atunci când ni se pare că s-ar putea să facem ceea ce trebuie, se schimbă anotimpul. Încălțăminte și paturile le rămân mici și uneori ne întrebăm dacă nu cumva și noi rămânem în urma lor. În cele din urmă, hormonii încep să-și spună cuvântul. Întrebarea care a plutit în fundal în primii unsprezece sau doisprezece ani capătă dintr-odată cea mai mare importanță. Nu ne mai permitem luxul de a presupune că facem lucrurile cum trebuie. Zilnic apar situații care ne arată că cel mai probabil nu facem asta. Iar copiii noștri ne asigură că greșim, pentru că părinții celor mai buni prieteni ai lor sigur fac lucrurile cum trebuie. Și, desigur, prietenii lor cei mai buni își asigură părinții că și ei greșesc.

Așadar, tu faci lucrurile cum trebuie?

Aceasta este o întrebare înspăimântătoare. E înspăimântătoare pentru că, deși cu toții suntem echipați cu o oglindă retrovizoare, nu avem un marșarier. Ne putem uita în urmă, să vedem ce ar fi trebuit să facem altfel, însă nu putem da înapoi pentru a acționa diferit. Greșelile noastre reprezintă o parte permanentă a parcursului nostru ca părinți. Mai rău, ele sunt o parte permanentă a copilăriei copiilor noștri!

Asta da încurajare!

Introducere

Toți cei trei copii ai noștri sunt căsătoriți acum. Eu și Sandra încă ne întrebăm uneori dacă facem ceea ce e bine. În timp ce scriam cartea aceasta, am participat la un grup de discuții săptămânale cu alte cinci cupluri, pe tema creșterii copiilor deveniți adulți. Probabil că nici nu știai că există așa ceva. Într-o zi vei fi părintele unor adulți. Așadar, nu, creșterea copiilor nu se sfârșește odată ce ei pleacă de-acasă. Mutarea lor de-acasă reprezintă doar tranziția înspre o altă etapă. Deși grijile se schimbă de la o etapă la alta, întotdeauna va exista ceva care să te preocupe. Întotdeauna te vei îngrijora că nu te descurci bine.

Dar despre *ce* e vorba?

Ce anume vrem să facem bine ca părinți? *Ce* anume ne dorim cu disperare să nu greșim? De ce citești cartea aceasta – sau o altă carte – despre creșterea copiilor? Evident, vrei să faci ceva bine. Dar ce anume?

Noi am observat că majoritatea părinților sunt atât de ocupați să fie părinți, încât nu se opresc niciodată să se gândească la *ținta* lor ca părinți. *Pentru ce* sunt părinți. Sunt prea ocupați ca să se oprească și să se gândească la rezultat. La țintă. La premiu. La câștig. Nu critic acum. Înțelegem asta. Și noi am avut trei copii în scutece.

Pentru o vreme.

Vom reveni mai târziu la asta.

Deci, despre *ce* e vorba?

Ce câștig ai tu ca părinte? Ai un câștig. Fiecare părinte are unul. În familiile cu doi părinți, nu este ceva neobișnuit ca acei doi să aibă în vedere câștiguri diferite. În acest caz, scopurile lor în calitate de părinți sunt diferite, iar rezultatul este o tensiune

PARENTING

pe care niciunul dintre părinți nu o poate explica, însă pe care copiii o simt, iar adolescenții o exploatează.

Deci, despre ce e vorba? Care este câștigul?

Siguranța? Ascultarea? Absolvirea unei școli? Să te faci mândru? Să ajungă în liga națională de fotbal? Pe Broadway? Să aibă lucrurile pe care tu nu le-ai avut niciodată? Să-și continue educația mai mult decât ai putut tu să o faci? Am antrenat suficient de mult în baseball pentru a ști că, pentru unii, câștig înseamnă ca odraslele lor să exceleze acolo unde părinții au sperat să o facă, dar nu au reușit. Niciunul dintre aceste scopuri nu e nici rău, nici greșit. Însă atunci când le luăm și le examinăm, realizăm că niciunul nu e suficient.

Și aici e problema!

Așadar, dă-mi voie să fiu direct, deși poate e puțin cam devreme pentru asta în relația noastră. Însă, te rog să mă îngădui.

Dacă nu faci o pauză suficient de lungă pentru a stabili scopul în vederea căruia îți crești copiii, s-ar putea să te trezești într-o bună zi că te-ai îndreptat în direcția greșită. Prin „greșită” mă refer la faptul că te-ai îndreptat ca părinte într-o direcție pe care nu ai fi ales-o dacă te-ai fi oprit suficient pentru a putea alege. Așa se întâmplă întotdeauna. Se întâmplă astfel în mai multe domenii din viață. Cu toții ajungem undeva în viață. Cei care-și aleg dinainte ținta de obicei ajung undeva pentru că asta și-au propus. Acesta este principiul căii:

Scopul determină destinația.

La fel este și în cazul creșterii copiilor. Ne creștem copiii urmărind un anumit scop. Scopul pe care îl alegem, conștient

Introducere

sau nu, va determina într-o anumită măsură destinația copiilor noștri. Scopul pe care îl alegem pentru felul în care ne creștem copiii are potențialul de a-i afecta pe copiii noștri din punct de vedere emoțional, al relațiilor, spiritual, precum și academic și profesional. Eu și Sandra suntem asistenți maternali. Am văzut acest principiu aplicat în cele mai rele moduri posibile. În momentul în care copiii sunt luați din casele lor și plasați în familii adoptive, influența părinților asupra traiectoriei vieții copiilor este sfâșietoare și înfricoșătoare.

Îți îndrumi copiii într-o anumită direcție. Le ești dator să o alegi de la bun început.

Nu ești convins de asta?

Gândește-te la următorul lucru.

Dacă nu o stabiliți și nu o alegeți voi, ea va fi aleasă pentru voi. Dacă stilul tău de a acționa ca părinte – obiceiurile, reacțiile, abordarea în ce privește disciplina – nu este impus de un câștig prestabilit, acesta va fi impus de circumstanțe, cultură, de reacțiile copiilor tăi și de așteptările altora, inclusiv ale părinților și ale socrilor tăi. Activitatea de părinte devine ca un vârtej. În vârtej, creșterea copiilor se reduce la *reacții* în loc să presupună *conducere*, ajungând să reacționezi la provocările imediate, în loc să conduci către o destinație prestabilită.

E complicat să fii părinte. Vrei să îți iasă bine, însă pentru asta trebuie să îți stabilești *ținta*. Despre asta este vorba în cartea aceasta.

Într-un fel.

De fapt, eu și Sandra am dori să sugerăm un *scop* – cel despre care suntem convinși că schimbă cu adevărat lucrurile. Nu noi l-am conceput, ci l-am împrumutat de la părinți veterani pe

PARENTING

care i-am urmărit și alături de care am trăit de-a lungul anilor, părinți care au înțeles despre ce este vorba. În această privință, am avut două avantaje. Mai întâi, am petrecut zece ani lucrând cu elevi de gimnaziu și de liceu într-o biserică locală. Timp de zece ani am putut să privim în culise la o mulțime de sisteme familiale și la o varietate de stiluri de creștere a copiilor. Cred că le-am văzut pe toate: părinți permisivi, legalști, părinți care educă prin teamă, care urmăresc să dețină controlul absolut, prea implicați, prea puțin implicați. Am văzut părinți care plăteau ca să-i scoată pe copiii lor din situații în care copiii intraseră singuri. Și am văzut și părinți care ridicau din umeri ca și când ar fi zis: „E nasol să fii în pielea ta.“

Am luat multe notițe. Am și inițiat o mulțime de discuții la masa de prânz și la cină cu părinți care păreau să se descurce bine. Procesul acela a început în urmă cu treizeci de ani, înainte să avem copii. Mulți dintre elevii implicați în misiunea noastră încă sunt implicați în biserici. Ei sunt acum, la rândul lor, căsătoriți și au și ei copii. Iar câțiva dintre elevii din zilele noastre de misiune sunt deja bunici. Am avut privilegiul de a urmări, a evalua și a învăța de la trei generații. Iar părinții de succes au avut cu toții ceva în comun. Au împărtășit aceeași Stea Polară. Și-au crescut copiii având în minte același câștig.

Al doilea avantaj pe care l-am avut au fost părinții Sandrei. Cu siguranță ei au înțeles despre ce este vorba. Ceea ce am văzut în ei mi-a confirmat valoarea de bază pe care am remarcat-o în familiile din biserică pe care le admiram cel mai mult. Acea valoare de bază ne-a definit *scopul*. Vom începe să-l descriem în capitolul 1.

Dar mai întâi:

Introducere

Eu și Sandra nu pretindem să le vorbim cu vreo autoritate părinților singuri ori familiilor mixte. Amândoi am crescut în cămine cu doi părinți. Însă poate ar fi de folos să se știe că tații noștri au fost amândoi crescuți de mame singure. Bunicul Sandrei a murit când tatăl ei avea doisprezece ani. Bunicul meu a murit înainte ca tatăl meu să împlinească doi ani. Amândoi au pierdut influența taților lor, însă ambii au fost niște modele excelente de urmat pentru copiii lor. Au avut ca prioritate același *scop* și a funcționat.

Din nou, știm că e complicat să fii părinte. Vrei să îți iasă bine. Noi credem că putem ajuta. Așadar, în următoarele capitole îți vom spune tot ce știm despre ce înseamnă să fii părinte. Nu tot ce se poate ști, doar ceea ce știm noi. Sau, cu alte cuvinte, nu credem că îți putem umple tot paharul tău de părinte. Însă îl vom goli pe al nostru.

Să începem!

CAPITOLUL 1

Steaua noastră Polară

(ANDY)

Nu prea sunt o persoană care-și stabilește scopuri. Însă tatăl meu făcea asta. Pe când aveam treisprezece ani, el m-a așezat la biroul său cu un pix și un carnetel și m-a învățat cum să-mi stabilesc scopuri pentru viață. Apoi a ieșit din încăpere. S-a întors după aproximativ treizeci de minute, având în față imaginea unor avioane care bombardau tancuri, însă niciun scop. Amândoi eram frustrați. El era îngrijorat că voi rătăci aiurea prin viață, iar mie îmi era teamă ca nu cumva să-mi stabilesc scopurile greșite. Sau mai rău de atât, să-mi stabilesc scopuri corecte și să nu le ating. Oricum, la treisprezece ani mi s-a părut mai prudent să nu-mi stabilesc niciun scop. Și nu am stabilit niciunul.

Până la nașterea lui Andrew.

Iată ce s-a întâmplat.

Eu și Sandra ne aflam în toiul unei călătorii de șase ore cu mașina, bebelușul Andrew fiind prins cu centura în scaunul lui de mașină. Călătoream pentru a ne întâlni cu părinții și frații

ei ca să petrecem împreună o săptămână pe plajă pe Insula Hilton Head. Din motive de care nu-mi amintesc, am decis să ne stabilim niște scopuri ca familie. Înțeleg dacă o săptămână petrecută în aceeași casă cu membrii familiei extinse nu e vacanța ta de vis. Unele familii nu pot petrece împreună un weekend fără ca lucrurile s-o ia razna.

Însă nu la fel se întâmplă și cu familia Walker.

Chiar la începutul relației noastre am remarcat că familia Sandrei adoră cu adevărat să petreacă timp împreună. Nu-i deranja pe Sandra și cei doi frați ai ei să conducă mai bine de două ore ca să-și vadă părinții. Și bunicii. Fratele Sandrei locuia în California de câțiva ani. Când familia se întâlnea fără el, întotdeauna îl sunau pentru a-l tachina cu privire la ce pierdea – de obicei mâncarea gătită acasă și fursecurile bunicii. Ceea ce părea ceva foarte obișnuit pentru familia Walker, pentru mine era ceva nou, neobișnuit și atrăgător.

În familia lor nu existau drame și tensiuni. Totul era relaxat, plăcut. În drum spre plajă am început o discuție pe acest subiect cu Sandra. Nu era prima dată. Și la fel cum se întâmpla de fiecare dată când vorbeam despre dinamica neobișnuită a familiei sale, ea pur și simplu a dat din cap, de parcă ar fi zis: „La ce vrei să ajungi?”

Ideea era că îmi doream și pentru familia noastră *acel ceva, oricum l-ai fi numit*. Sandra lua acel lucru ca de la sine înțeles, însă eu aveam nevoie de un plan. Văzusem destule pentru a ști că o familie nu este pur și simplu dusă de val în acea direcție. Este purtată în direcția opusă. Cel puțin în cazul familiei mele așa a fost. Familia mea apropiată era plină de predicatori, profesori, autori educați, conservatori și în general drăguți. Însă